

Omul și pădurea

Inginer, Nicolae Munteanu

Omul și pădurea

Inginer, Nicolae Munteanu

Publicația actuală este editată în cadrul proiectului
«Reducerea consecințelor social-economice cauzate
de pandemia COVID - 19 în Republica Moldova»

Donatorii proiectului:

Ministerul Afacerilor Sociale, Sănătății, Îngrijiri și Protecției Consumatorului Austriei - Donator principal.

Ministerul a acordat o experiență de bază din domeniul protecției sociale (inițiativele pentru oameni cu dizabilități, politicii din domeniul îngrijiri a oamenilor în etate, politicii în asigurări sociale), protecției sănătății, îngrijiri și protecției drepturilor consumatorului.

Comisia Națională al Republicii Moldova pentru UNESCO.

UNESCO - Organizația Națiunilor Unite pentru Știință, Educație și Cultură. Scopul general al UNESCO este promovarea culturii, păcii și securității dintre țările și popoarele prin dezvoltarea educației, științei și culturii; se contribuie la menținerea corectitudinii și supremației legii, și respectul total a drepturilor omului și libertăților declarate în statutul Organizației a Națiunilor Unite pentru toate popoarele indiferent de rasă, gender, limbă vorbite, orientare și religie.

HOPE 87.

HOPE 87. Organizație din Austria cu sediul la Vienna. Organizația cooperează profund cu Cancelaria Federală în domeniul educației și angajării tinerilor în câmpul muncii și în promovarea proiectelor umanitare în Africa, Asia și America Latină, Europa Centrală și de Est. Această inițiativă internațională a fost lansată prin Hotărîrea al ONUlui Nr. 40/16 «Oportunități pentru Tineret» adoptată de către Asamblia Generală cu ocazia Anului Internațional a Tineretului (1985).

Responsabilitate asupra conținutului revine autorului.

Designul: **IMAGEID**

Omul și pădurea

Pădurea ne leagă. În fiecare zi noi depindem de diversele bunuri și servicii care ne sunt oferite de pădure. În afară de lemn și alte produse accesorii (ne-lemnnoase), pădurea asigură funcții vitale pentru noi - fara păduri nu am avea aer pentru respirație, apă curată în râuri și izvoare, mediu sănătos pentru sănătatea noastră proprie. Dacă nu vom avea grijă de păduri acum, nu le vom avea în viitor.

Deși resursele forestiere ale Moldovei sunt limitate, analiza consumului de lemn arată că, circa 80% din comunitățile locale folosește lemnul și altă vegetație agricolă în calitate de sursă energetică primară. Un alt studiu recent privind dependența comunităților locale de păduri în Moldova confirmă legătura strânsă și directă dintre populația rurală și produsele pădurii. Conform studiului, sursa principală de existență este agricultura cu 64% din venituri (pentru comparație, 74% din terenurile Moldovei au predestinație agricolă), iar pădurile asigură până la 18% din venituri pentru populația locală (luînd în considerație că, pădurile și plantațiile forestiere acoperă circa 13%).

Chiar dacă vom continua să utilizăm pădurea (pentru lemn de foc, lemn de lucru, vânat, fructe și pomușoare etc.), trebuie să fim maximal precauți pentru a nu denatura pădurea și componente-

le sale (plantele, animalele, solul). Exploatăm pădurea și bunurile ei ca să ne menținem existența, dar trebuie să fim conștienți și de faptul că, utilizarea bunurilor pădurii poate să nu fie favorabilă pentru structura și componentele sale. Omenirea poate influența și ne ajuta să coexistăm armonios cu pădurea. Poate să se conducă de schema 5R - reduce, reutilizează, reciclează, refuză și reformează! Omul e în stare să mențină curățenia în păduri de câte ori se află acolo. Oricând nu Veți veni în contact cu pădurea, raționalizați-vă comportamentul (spre exemplu: reduceți formarea deșeurilor, nu exagerați în utilizarea pungilor din plastic, refuzați extra-ambalaje în magazine, utilizați deșeurile alimentare pentru compost etc.), astfel încât Vom reduce presiunea asupra pădurii și Vom trăi mai sănătos. În cele din urmă, orice detaliu contează.

Noi toți, oamenii și marea diversitate biologică din jurul nostru (plante, ciuperci, animale), suntem parte componentă a unei lumi comune. Pădurile, care acoperă circa o treime din uscatul planetei, joacă un rol deosebit în asigurarea necesităților noastre și menținerea vieții. Pădurile ne-au rămas de la stramoșii noștri și numai noi suntem responsabili de prezentul lor pentru a le transmite generațiilor care vin.

NOTĂ INFORMATIVĂ SECTORULUI FORESTIER DIN REPUBLICA MOLDOVA

I.Descrierea stării fondului forestier național.

Conform evidențelor oficiale, fondul forestier național constituie 447483,84 ha sau 13,2% din teritoriul Republicii Moldova. Majoritatea terenurilor fondului forestier (81%) se află în proprietatea statului, restul sunt deținute de primării (18,4%) și doar 0,6% - de proprietari privați.

În Moldova, indicele de acoperire a teritoriului cu păduri, pe parcursul a ultimelor două secole, a evoluat de la 30% până la circa 6% (anul 1918), urmând ca în perioada postbelică să fie parțial recuperat până la 11,4%. Indicatorul respectiv este mult sub media europeană (circa 30%), fiind aproape de sarcina pe termen mediu, stabilită printr-un șir de documente naționale de politici și strategii (15%). În consecință, se înregistrează intensificarea proceselor de eroziune a solului și de alunecare a terenurilor, de schimbare nefavorabilă a regimului hidrologic, aridizarea continuă a condițiilor de mediu. Pădurile reprezintă principalul element privind asigurarea echilibrului ecologic în acest spațiu geografic. Astfel, problema conservării și dezvoltării durabile a pădurilor existente, precum și extinderea terenurilor forestiere prin împădurirea de noi suprafețe inapte utilizării agricole, constituie probleme prioritare de interes național.

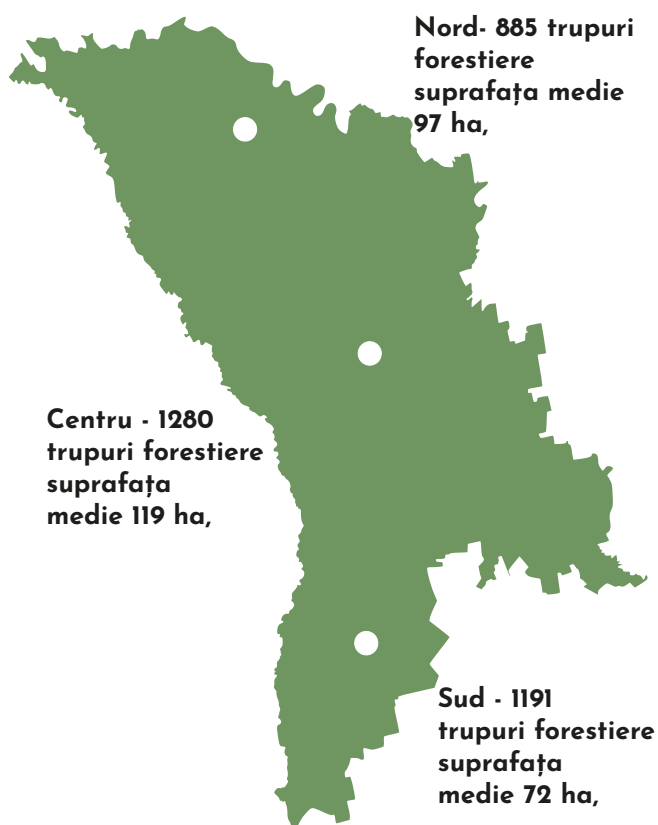

Totodată, Republica Moldova dispune de 51,2 mii ha vegetație forestieră din afara fondului forestier, ceea ce constituie 30,7 mii ha perdele forestiere de protecție (câmpuri agricole, drumuri, râuri și bazine acvatice etc.) și 20,5 mii ha - alte tipuri de vegetație forestieră (spații verzi, plantații de arbori și arbuști etc.). Majoritatea terenurilor cu vegetație forestieră nu sunt amenajate și gospodărite în baza unor proiecte și planuri justificate și argumentate. Gospodărirea se face cu încălcări ale tehnologiilor silvice și respectării exigențelor ecologice și silvice.

Resursele forestiere sunt fragmentate și repartizate neuniform pe teritoriul republicii. Comparativ cu alte țări, Republica Moldova are indicatori foarte mici specifici resurselor forestiere. Pentru fiecare locuitor revine câte 0,095 ha, 11,3 mc/an masă lemnoasă în picioare și 0,16 mc/an lemn recoltat. Pădurile sunt dispersate în 3626 trupuri forestiere cu suprafața de la 5 ha până la 5550 ha amplasate în zona de activitate a 920 primării. Teritorial 57,7% din suprafața terenurilor acoperite cu pădure și vegetație forestieră revin zonei de Centru, 26,6% din terenurile respective zonei de Nord și 15,7 % zonei de Sud.

Omul și pădurea

În zona de Centru entitățile statului dețin 1280 trupuri forestiere cu suprafața medie de 119 ha, calitatea masei lemnoase este cu mult superioară față de alte zone.

Suprafața deținută este de 152 286 ha (45,10%), cu un fond de producție de 22 992 365 mc (57,39%), volumul mediu la 1ha constituie 151mc/ha. Posibilitatea anuală este stabilită la 283190 mc/an sau 1,86 mc/an/ha, inclusiv 174 600 mc/an de produse principale și 108590 mc/an produse secundare.

În zona de Nord sunt amplasate 885 trupuri forestiere cu suprafața medie de 97 ha, suprafața totală de 99494,63 ha (29,46%) cu un fond de producție de 12163292,04 mc (30,36%), volumul mediu la 1ha - 122,25 mc, posibilitatea totală de recoltare a fost stabilită la

154017 mc/an (27,01%) sau 1,55 mc/an/ha, inclusiv 92700 mc/an produse principale și 61317 mc/an produse secundare.

Între zona de Nord și cea de Centru se întinde stepa Bălțului, zonă cu condiții specifice pentru creșterea vegetației forestiere, cu mulți factori limitativi și ca urmare, productivități joase ale arboretelor existente. Aici sunt amplasate 273 trupuri forestiere cu suprafața totală de 13775 ha, suprafața medie - 50 ha, fondul de producție - 562865,04 mc și un volum mediu de 40,86 mc/ha.

În zona de Sud a Republicii Moldova sunt amplasate 1191 trupuri de pădure, cu suprafața medie de 72 ha și 85927 ha (25,44%) de terenuri forestiere gestionate cu un fond de producție de 4910448,2 mc (12,26%), posibilitate totală de recoltare de 132988 mc/an (23,32%) sau 1,55 mc/an/ha, inclusiv 105300 mc produse principale și 27688 mc produse secundare.

Dispersarea și fragmentarea resurselor forestiere, repartizarea lor neuniformă pe teritoriul țării constituie un factor negativ pentru exercitarea influențelor eco-proctective benefice asupra mediului înconjurător, crearea condițiilor confortabile de trai pentru populație și asigurarea cu produse lemnoase și nelemnoase.

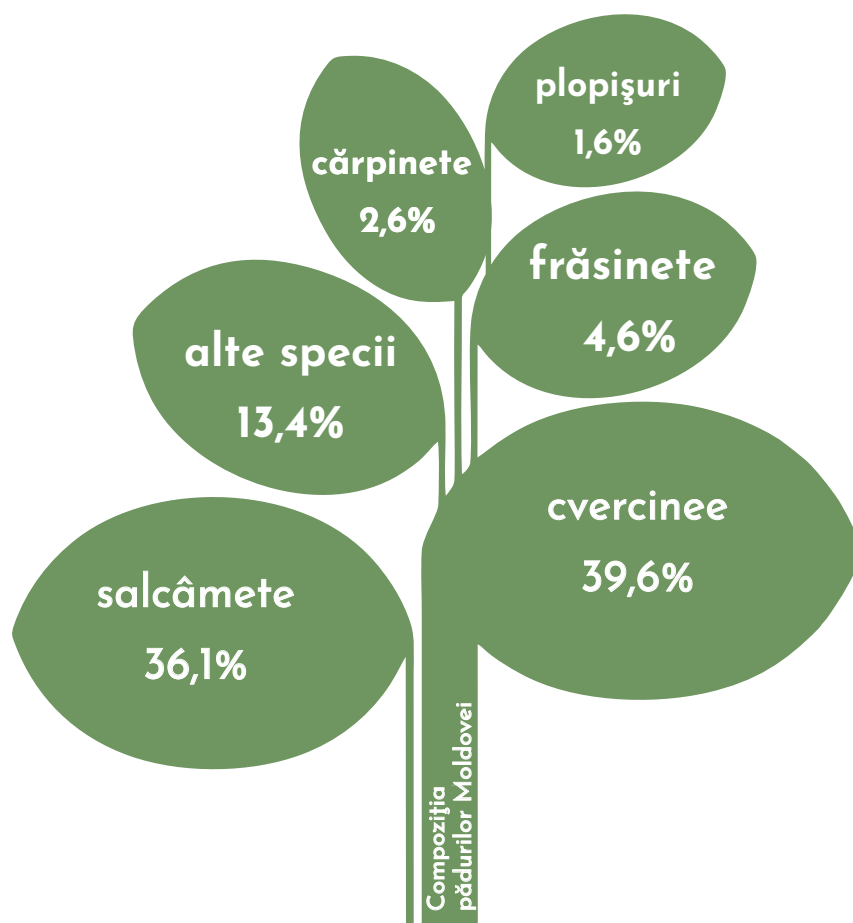
La suprafața totală a fondului de protecție volumul lemnos este de 39652777 m³

(132 m³/ha) cu o creștere medie anuală de 3,9 m³/ha. Volumul mediu înalt și peste media generală la unitate de suprafață este înregistrat la tei - 241 m³/ha, gorun - 235 m³/ha, frasin - 199 m³/ha, stejar pedunculat - 186 m³/ha, plop alb - 177 m³/ha, carpen - 158 m³/ha. Speciile cu un volum mediu la ha inferior mediei generale sunt: salcâmul - 33 m³/ha, nukul - 42 m³/ha, ulmul de câmp - 66 m³/ha, diversele exotice - 82 m³/ha, diversele rășinoase - 95 m³/ha, diversele tari - 98 m³/ha, palatinul - 103 m³/ha, stejarul pufos - 119 m³/ha.

Conform evidențelor Agenția "Moldsilva" gestionează 336,7 mii ha, din care 302,9 mii ha (89,95%) reprezintă terenurile acoperite cu păduri.

Repartiția fondului forestier gestionat de Agenția "Moldsilva" pe zone geografice și entități silvice teritoriale subordonate este neuniformă. Cea mai mare entitate silvică este Întreprinderea pentru Silvicultură Hîncești-Silva cu suprafața totală de 34,1 mii ha, din care 32,2 mii ha (94,4%) alcătuiesc terenurile acoperite cu păduri. Informația respectivă confirmă din nou repartiția neuniformă pe teritoriul țării a resurselor silvice și necesitatea extinderii în unele regiuni a activităților de plantare a pădurilor și altor tipuri de vegetație forestieră.

Compoziția pădurilor Moldovei este predominată de grupul speciilor de foioase (97,8%), inclusiv cvercinee - 44,1%, frăsinete - 5,7%, cărpinete - 4,3%, salcâmete - 33,1%, plopișuri - 3,0% etc., rășinoasele fiind prezentate doar în proporție de 2,2% (Figura 2). Cvercineele sunt cele mai valoroase arborete ale fondului forestier. Din suprafața totală a acestora - circa 27% provin din sămânță și 73% din lăstari. Această repartiție influențează și productivitatea cvercineelor, din care circa 43% sunt de productivitate superioară și 57% de productivitate inferioară.

Fondul forestier al Republicii Moldova este una din puținele resurse naturale regenerabile și cu influență majoră asupra situației ecologice generale, mediului de viață al populației și calității altor resurse componente ale patrimoniului natural. Starea terenurilor cu vegetație forestieră, care include atât pădurile, cât și perdelor forestiere de protecție după părerea specialiștilor din mai multe domenii - ecologie, biologie, geografie, pedologie, climatologie, silvicultură, ș.a., este nesatisfăcătoare, fiind consecința gospodăririi lor neadecvate în ultimile două-trei secole. La această moștenire se mai adaugă și alți factori cu impact negativ. Primul din aceștia, sunt schimbările climatice, care într-un mod foarte rapid duc la degradarea arboretelor forestiere prin apariția și dezvoltarea dăunătorilor forestieri și uscarea intensivă și anormală. Are loc micșorarea stabilității pădurilor și sporirea vulnerabilității lor la factorii perturbatorii de origine climatică sau antropogenă. Condițiile climaterice anormale și aride pe parcursul ultimilor ani au avut un efect negativ asupra stării silvo-patologice și fitosanitare a pădurilor. Analiza condițiilor climaterice din ultimii 6 ani arată că perioadele secetoase sunt de amploare, având și un caracter intensiv. Astfel, în perioada 2010-2015 pe teritoriul țării au fost înregistrate secete în anii: 2011, 2012, 2015. Secetele din anii respectivi au fost clasificate ca fiind cele mai puternice după intensitate, după teritoriul afectat și daunele produse. Aceste secete au produs schimbări în regimul hidrologic al solului, au redus nivelul apelor freatice, înrăutățind astfel condițiile de creștere și dezvoltare a principalelor specii de arbori și arbuști. În rezultatul acestor secete s-a simțit o slăbire bruscă a ecosistemelor forestiere, reducerea rezistenței biologice a arborilor la acțiunea factorilor negativi, ceea ce a dus la degradarea arboretelor, intensificarea proceselor de uscare pe suprafețe mari și crearea condițiilor pentru răspândirea în masă a dăunătorilor fitofagi și xilofagi. După anii secetoși din perioada 2007-2012 au fost afectate pădurile cu participarea speciilor de stejar, frasin, salcâm, pin, molid, mesteacăn ș.a. pe o suprafață de circa 14-16 mii ha.

Ecosistemele forestiere furnizează servicii importante de aprovizionare cu produse lemnoase și nelemnoase. Serviciile directe furnizate de ecosistemele forestiere în Republica Moldova sunt estimate la circa 28,3 mil. dolari SUA în anul 2011.

Conservarea biodiversității forestiere este asigurată și prin existența rețelei de arii protejate forestiere, prin sistemul legislativ cu privire la fondul forestier, prin respectarea regulamentelor corespunzătoare în procesele de gospodărire a pădurilor etc.

În contextul atingerii obiectivelor propuse, este indicată ajustarea sistemului de arii protejate la cerințele reprezentativității întregului spectru variativ al ecosistemelor forestiere, constituirea unei rețele ecologice de păduri cu o protecție mai sigură și păduri de interes deosebit pentru a conserva și restaura ecosistemele forestiere reprezentative sau de ale ocroti pe cele amenințate.

Resursele forestiere pot fi caracterizate prin:

- insuficiența lor pentru satisfacerea necesităților economice, sociale și ecologice la nivelul economiei naționale și cel local, al populației;
- dispersarea, fragmentarea și repartizarea lor neuniformă pe zonele geografice, pe teritoriul țării;
- degradarea fondului genetic al biotei spontane, care duce la micșorarea stabilității și a
- rezistenței biologice la influența factorilor perturbatorii, înrăutățirea stării de vitalitate și sănătate a pădurilor;
- incapacitatea arboretelor actuale de a valorifica potențialul stațiunilor forestiere din cauza provenienței vegetative din lăstari și necoresponderea speciilor silvoformante condițiilor acestor stațiuni, valorificarea insuficientă a potențialului stațional silvic, care are ca rezultat productivitatea relativ redusă a pădurilor;
- proveniență vegetativă din lăstari de generația a 2-4 a circa 60 la sută din păduri (la gorun procentul respectiv este de circa 90), având o rezistență mult mai redusă la acțiunea factorilor biotici și abiotici nocivi;
- circa 40 la sută din arboreturi nu corespund condițiilor staționale;
- vulnerabilitate sporită a arboretelor actuale la diverși factori climatici, care crește odată cu schimbările acestora;
- tăierile ilicite masive pentru necesități energetice (îndeosebi, în localitățile rurale) și, în special, în pădurile gestionate de primării ș.a.

II. Problemele actuale ale ramurii silvice.

Ca sector al economiei naționale, silvicultura Republicii Moldova este condiționată de politica promovată de stat în domeniul forestier și cinegetic, de caracteristicile cantitative și calitative ale resurselor forestiere ale țării, capacitatea sectorului forestier de a satisface nevoile economiei naționale și populației în produsele și serviciile pădurilor. Problemele fondului forestier prezintă un aspect biologic bine marcat, iar managementul forestier prezintă un caracter economic, care se sprijină pe un anumit gen al activității omenești, are și un caracter social, caracter atât de pregnant, încât se poate afirma că centrul de greutate al managementului forestier cade tocmai pe aspectul său social, pe raporturile dintre om și pădure. Problemele pădurii și a silviculturii sunt complexe. Pădurea este o resursă naturală renovabilă și care se dezvoltă conform legităților biologice. Specificul ei este menționat ca servirea concomitentă în calitate de mijloc de producție și produs, având cicluri mari de producție (25-140 ani). Silvicultura este una din ramurile economiei naționale, care este influențată de starea economică generală. Procesele, care au loc în economie, au implicații și în silvicultură. Silvicultura se dezvoltă în conformitate cu legitățile și realitățile economice. Legătura între aceste două este foarte strânsă, interesele lor fiind interdependente, dar nu întotdeauna coincid. În anumite perioade istorice realitățile economice impun rezolvarea unor probleme urgente, cum ar fi: achitarea salariilor, majorarea lor, întreținerea fondurilor fixe, renovarea tehnologiilor, a tehnicii, achitarea unor plăți, necesitatea efectuării unor

lucrări, care nu întotdeauna sunt în concordanță cu nevoile pădurii, cu sarcina menținerii continuității pădurilor, a recoltării produselor ei, extinderii terenurilor cu vegetație forestieră. Anume în așa cazuri este importantă poziția Statului, care asigură prioritățile naționale în domeniu.

Dezvoltarea durabilă presupune o dezvoltare susținută sau sustenabilă și în acest context se impune revizuirea radicală a politicii statului în domeniul forestier.

Printre factorii majori, care, pe parcursul ultimilor ani, au dus la marginalizarea politicii în domeniul forestier, este lipsa unei concepții argumentate din punct de vedere științific privind utilizarea resurselor naturale, inclusive și a celor forestiere.

Ca rezultat, fostele guvernări au adoptat un șir de măsuri cu caracter sporadic și în regim de alertă, fără o argumentare economică adecvată situației de moment, măsuri care ulterior s-au dovedit ineficiente. S-a mers pe conceptul unui regim administrativ de comandă, bazat în principal pe numeroase acte legislative și normative contradictorii. Până în prezent există legi, care deși au fost discutate și avizate de aceleași instituții centrale, inclusiv Guvern și Parlament, abundă în incertitudini juridice, creând situații confuze și chiar de conflict la nivelul diferitor instituții publice și agenți economici. Ca rezultat, sistemul legislativ în domeniu, deși destul de consistent, nu are putere de aplicare în practică, fapt ce duce la adâncirea problemelor mai degrabă decât la rezolvarea lor.

Agencia „Moldsilva”, autoritate administrativă pentru silvicultură, are în subordine 16 întreprinderi de stat pentru silvicultură, 4 întreprinderi silvo-cinegetice (Strășeni, Cimișlia, Manta-V, Sil-Răzeni) și 4 rezervații de stat (Codrii, Plaiul Fagului, Pădurea Domnească, Prutul de Jos). Întreprinderile sunt constituite din ocoale silvice - 78 cu 187 sectoare de maiștri și 1068 cantoane silvice. În structura entităților silvice sunt 61 de pepiniere forestiere (suprafața totală 939 ha), 31 secții de prelucrare a lemnului dotate cu utilaje pentru exploatarea și prelucrarea masei lemnoase (de-pășite de timp și termen de exploatare).

Recoltarea masei lemnoase din pădurile Republicii Moldova se realizează în procesul tăierilor de produse secundare (degajări, curățiri, rărituri, tăieri de igienă) și tăierilor de produse principale (tăieri de regenerare, conservare, de igienă rase) și de reconstrucție ecologică. Lucrările respective sunt realizate în conformitate cu proiectările amenajamentelor silvice, volumele destinate recoltării fiind autorizate anual de către Ministerul Mediului conform prevederilor cadrului normativ.

Masa lemnoasă recoltată în pădurile gestionate de Agenția „Moldsilva” este furnizată pe piața internă și doar o parte nesemnificativă, circa 10-15 mii mc, pentru secțiile de prelucrare. Capacitățile de prelucrare a lemnului în secțiile respective sunt ocupate în proporție de 10%. Posibilitatea de recoltare este aprobată prin hotărâre de Guvern pentru o perioadă de 5 ani.

Pe parcursul anilor 2010-2019 de către entitățile silvice au fost colectate și comercializate 19 specii de fructe și pomușoare de pădure, 34 specii de plante medicinale și ca materie primă, cu substanțe activ curative, s-a colectat flori de la 5 specii de arbori, rădăcini de la 5 specii de plante, codițe de cireș, mătase de porumb, păstăi de fasole și petale de la floarea soarelui, 15 specii de produse agricole și animaliere, 21 specii de produse din pepinierele silvice, miere de albine, melci viță de vie și pește.

Valoarea totală a producției nelemnoase recoltate anual în perioada 2010-2019 a constituit de la 6,0 până la 9,1 milioane lei. Majoritatea veniturilor respective au fost obținute de la recoltarea și comercializarea pomușoare și fructe de pădure. Plantele medicinale (cultivate sau colectate) au avut, de asemenea o contribuție importantă în bugetul silvic.

Activitatea de cultură a pădurilor și de exploatare a lemnului care se desfășoară, oferă posibilități de muncă unui număr însemnat de oameni, nu numai temporari sau sezonieri, dar și permanenți.

În conformitate cu articolul 47 al Codului silvic în vigoare, sursele de finanțare a activităților în domeniul fondului forestier și cinegetic se constituie din:

a) veniturile obținute de la activitatea organelor silvice de stat:

- veniturile obținute de la comercializarea masei lemnoase și eliberarea lemnului pe picior, de la comercializarea produselor lemnoase și materialelor lemnoase auxiliare, produselor accesorii și agricole, a materialelor forestiere de reproducere, veniturile obținute de la activitatea de vânătoare, turism etc.;
- veniturile obținute de la prelucrarea masei lemnoase;
- mijloacele de la creditele obținute în condițiile legii și utilizate în scopuri de regenerare și extindere a terenurilor cu vegetație forestieră, pază și protecție a pădurilor, lichidare a consecințelor calamităților naturale;
- mijloacele obținute de la repararea prejudiciului cauzat gospodăriei silvice și gospodăriei cinegetice prin încălcarea legislației;
 - donațiile de binefacere;
- alte mijloace financiare de proveniență legală;

b) mijloacele bugetului de stat prevăzute anual în buget.

Ponderea cea mai mare în sursele financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor operaționale o dețin veniturile din activitatea operațională cu aproximativ 87 - 97%, urmate de alocațiile bugetare cu 2 - 4% și venituri din activitatea financiară 0,4 - 9 %.

Alocațiile bugetare dețin o pondere mică în structura totală a veniturilor ramurii silvice, cu tendința descreșterii în perioada anilor 2008 - 2019 de la 54553,0 mii lei la 11000,0 mii lei, în anul 2020.

Din totalul cheltuielilor și consumurilor în silvicultură ponderea cea mai mare o au trei compartimente: paza și protecția pădurii, lucrările silvice și regenerarea pădurii cu o cotă de 60-65%.

Concluzii:

1. Resursele forestiere proprietate a Statului sunt repartizate neuniform pe zonele geografice ale Republicii Moldova. Pădurile sunt dispersate în 3626 trupuri forestiere cu suprafața de la 5 ha până la 5550 ha, amplasate în zona de activitate a 920 primăriei. Teritorial, 57,7% din suprafața terenurilor acoperite cu pădure și vegetație forestieră, revin zonei de Centru, 26,6% din terenurile respective -

zonei de Nord și 15,7% - zonei de Sud.

2. Pe parcursul de două decenii se constată volume relativ constante de recoltare a masei lemnoase în urma tăierilor de produse principale și celor de produse secundare.

3. Sunt diferențe esențiale între entitățile silvice, care au consecințe și

posibilități diferite de desfășurare a activităților economice și de asigurare a suportului financiar necesar pentru activitățile programate în fondul forestier. Astfel, entitățile Manta-V, Sil - Rezeni, Cimișlia, Telenești, Bălți, Comrat, ce ocupă 2,15 - 3,64% din suprafața fondului forestier gestionat de Agenția „Mold-silva”, participarea acestora ca fond de producție variază de la 0,65% la 2,47%. Alte întreprinderi silvice beneficiază de condiții naturale și zone forestiere mai productive: Glodeni ocupă 4,52%, Soroca-4,61%, Tighina-6,96%, Orhei - 7,05%, Edineți -7,37%, Hâncești-silva - 10,10%, cu o pondere în fondul de producție - Glodeni - 3,57%, Soroca-4,97%, Tighina-4,55%, Orhei-9,77%, Edineț-10,73%, Hâncești-silva-10,37%. Aceleași diferențe se atestă și la posibilitatea de recoltare, unde variațiile sunt de la 0,14% în Rezervația „Prutul de Jos” la 9,04% în întreprinderea Orhei.

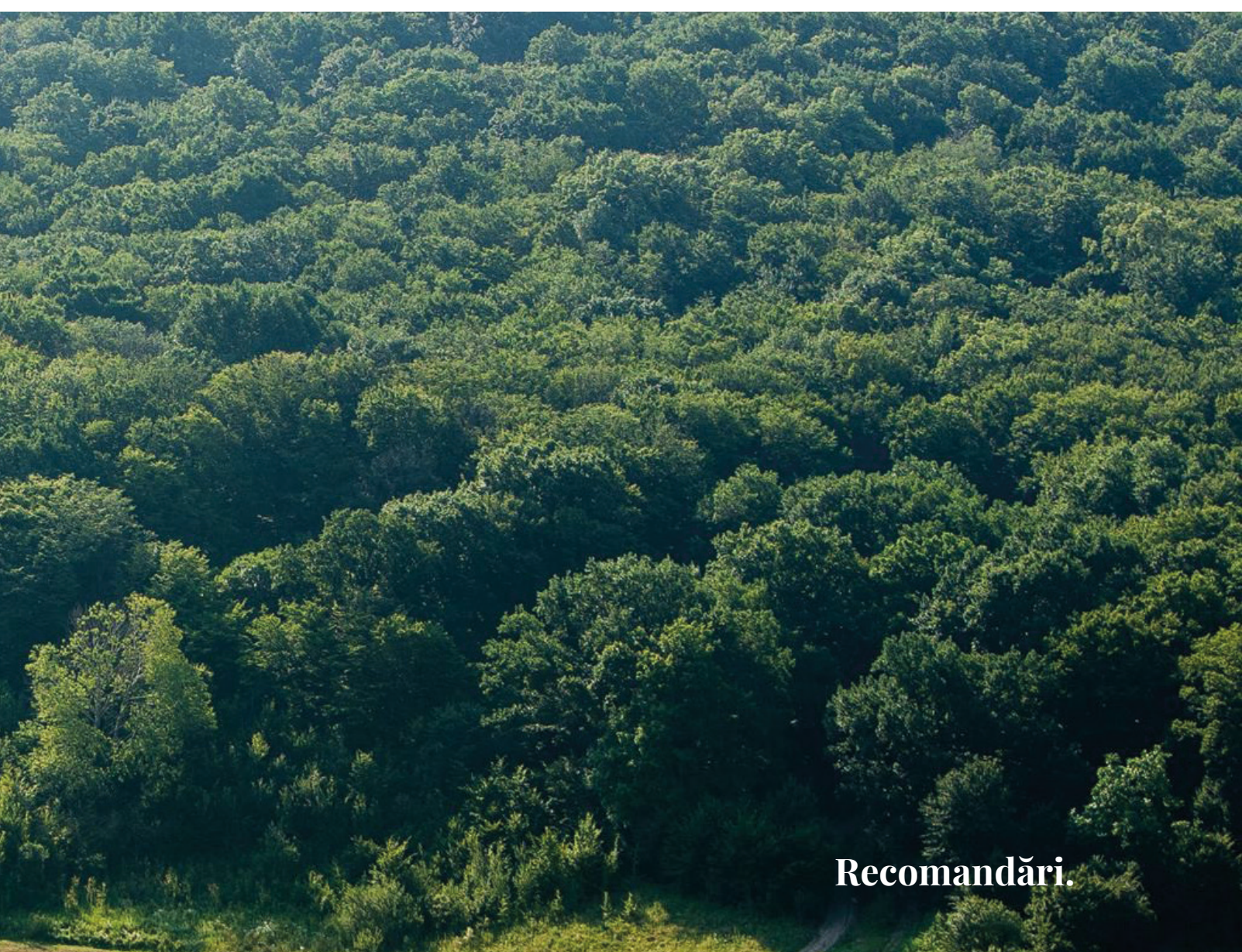
4.Diferențele mari se păstrează și la structurile veniturilor obținute de entitățile silvice. Fluctuațiile sunt de la 0,22% la Prutul de Jos, 1,96% la întreprinderea Sil-Rezeni, 2,05%-Manta-V, 2,45%-Bălți și până la 6,18% - Călărași, 6,80 - Orhei, 7,69% - Hâncești-silva.

5.Creșterile volumelor veniturilor silvice, în mare majoritate, sunt drept consecință a creșterii prețurilor la produsele forestiere pe piața locală. Prețurile de comercializare a produselor lemnoase, în cadrul entității silvice, depind de calitatea lemnului și cererea - oferta de pe piață. Creșterile la cheltuielile forestiere este consecința majorării salariilor și a prețurilor la carburanți.

6.Doar în ultimii doi ani se constată o acoperire a cheltuielilor cu veniturile la 1 ha la Raportarea veniturilor și cheltuielilor la 1 ha fond forestier pe entități silvice denotă prezența majoritară a entităților silvice (18) cu balanță negativă și doar 6 întreprinderi acoperă cheltuielile cu veniturile obținute. Este un semnal alarmant, deoarece asigurarea cu resurse a unor entități, precum Călărași, Soroca, Glodeni, Chișinău, Tighina, Șoldănești, Edineți, Hâncești-silva se consideră una bună, cu resurse forestiere de calitate. Rezultatele negative indică prezența unui potențial nevalorificat și a unor rezerve semnificative în managementul întreprinderilor.

7.Starea actuală este rezultatul abandonării de către Stat a obligațiunilor față de fondul forestier. Poziția a fost una simplă: Noi nu vă întrebăm ce faceți, voi nu ne deranjați cu rugăminți. Finanțarea sectorului a evoluat de la 92-95% din necesități în anii 90 la cele 2-4% din ultimii ani. S-a trecut la autofinanțare și autogestiune și se culeg de fapt roadele unei atitudini, politici de gestionare a fondului forestier neadecvate așteptărilor societății și provocărilor. Grija și responsabilitatea din parte Statului au fost înlocuite cu declarații. Pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova sunt foarte importante capitalul natural și cel uman. Cel natural urmează a fi protejat, iar cel uman de educat fiind competent și calificat. Cerința Codului silvic în vigoare, art.64 aliniatul 4) care prevede că personalul serviciului silvic este obligat să aibă studii de specialitate sau experiență de activitate în domeniu. Se referă aceasta la toți: de director general și până la pădurar.

Recomandări.

Totodată, reieșind din prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, Codului silvic, Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier național (Hotărârea Parlamentului nr. 350-XV din 12.07.2001), precum și a planului de acțiuni aferent implementării, în corespundere cu bunele practici internaționale, totodată avînd obiectivul și acțiuni aferente prioritizate, Agenția "Moldsilva" reiterează asupra necesității reformei instituționale a sectorului forestier, deasemenea și asupra propunerilor de investiții publice cu legătură clară și vizibilă cu politicile și strategiile guvernamentale existente, astfel încât cheltuielile pe anumite compartimente să nu fie acoperite în regim ad-hoc și ne-sistematic din bugetul de stat, ci să poarte un caracter continuu strict determinat, iar Agenția Proprietății Publice de comun cu Ministerul Economiei și Infrastructurii și Ministerul Finanțelor la întocmirea planurilor anuale și de termen mediu și lung, vor include în comanda de stat volumul de lucrări, precum și de cheltuieli necesare administrării gospodăriei silvice, inclusiv la compartimentele:

1. Amenajarea fondului forestier național. În procesul de asigurare a gospodăririi terenurilor cu vegetație forestieră și includerea lor în circuitul economic un loc aparte ocupă amenajamentul silvic.

Este începutul la orice activitate de gospodărire, de cunoaștere, de organizare în spațiu și în timp, de planificare, de valorificare a resurselor forestiere și cel mai important de asigurare a regenerării simple sau lărgite a acestora.

Mai mult ca atât, potrivit art. 73 al Codului silvic nr. 887 din 21.06.96 - modul de amenajare a pădurilor, pct. (1): Amenajarea pădurilor se efectuează de către serviciul de stat de amenajament silvic, conform unui sistem unic, o dată la 10 ani, din contul mijloacelor bugetului de stat;

2. Extinderea suprafețelor terenurilor acoperite cu vegetație forestieră. Dat fiind importantul rol eco-protector al pădurilor și al vegetației forestiere în general, în ceea ce privește atenuarea efectelor climatice negative, ameliorarea calității aerului, a regimului hidrologic, protecția solurilor, protecția biodiversității, de către Parlament în anul 2001, a fost aprobată "Strategia dezvoltării durabile a sectorului forestier național", conform căreia, până în anul 2020, silvicultorii urmează să mărească suprafețele acoperite de vegetație forestieră cu circa 128,0 mii hectare.

Reducerea totală în perioada anilor 2010-2019 al alocațiilor bugetare destinate plantării de noi păduri, a generat impedimente în realizarea Strategiei dezvoltării durabile a sectorului forestier național.

Mai mult decât atât, asigurarea menținerii depline a plantațiilor deja sădite, au presupus suportarea anumitor cheltuieli pentru efectuarea lucrărilor silvo-tehnice respective, până la trecerea în stare de masiv al plantațiilor forestiere create în ultima perioadă de timp.

Deasemena, împădurirea terenurilor degradate și a celor inapte folosințelor agricole, asociată cu instalarea de perdele forestiere, reprezintă una din cele mai eficiente măsuri de protecție a mediului ambiental și de preîntâmpinare și atenuare a schimbărilor climatice, prin funcțiile vitale pe care culturile forestiere le exercită, concomitent cu asigurarea de resurse materiale regenerabile.

Extinderea pădurii și a terenuri cu perdele forestiere de protecție, poate fi realizat numai prin finanțarea cheltuielilor respective cu mijloace bugetare (implementării unor proiecte investiționale publice) necesare și asigurarea unui control strict din partea tuturor participanților la proces: silvicultori, autorități financiare, cele locale și de mediu;

III. Dezavantajele cadrului actual instituțional.

Analiza cadrului instituțional existent în sectorul forestier ne permite să facem următoarele concluzii:

1. deficitul anual al bugetului ramural silvic;
2. reducerea eficienței activității Agenției și a întreprinderilor silvice;
3. reducerea finanțării din partea statului a Agenției „Mold-silva”;
4. lipsa de inițiativă și interes în promovarea reformelor dictate de noile condiții socio-economice.
5. lipsa structurilor orientate spre relații de piață;
6. lipsa stimulărilor financiare pentru a genera venituri;
7. impedimentele legale pentru promovarea unei politici unitare tehnice și de cadre;
8. deficitul personalului silvic competent și competitiv;
9. responsabilitate instituțională și civică scăzută;
10. capacități insuficiente în planificarea și promovarea managementului afacerilor.
11. acces limitat a publicului larg la informația cu caracter silvic și la procesul de luare a deciziilor în domeniu.
12. lipsa practicilor și a experienței de conlucrare și comunicare cu diverși actori din domeniul funciar și forestier.
13. apariția conflictelor de interese cu autoritățile administrației publice și comunitățile locale în domeniul de gestionare a resurselor forestiere;
14. prezența activităților ilegale sau necontabilizate;
15. lipsesc structurile și persoanele responsabile de starea fondului forestier comunal și privat.
16. Agenția „Moldsilva” nu are structura responsabilă de relațiile cu alți deținători de terenuri forestiere;
17. stabilirea atribuțiilor și responsabilităților este una generală și nu ține cont de obiectivele asigurării gestionării durabile a fondurilor forestier și cinegetic;

IV. Necesitatea și avantajele reformării instituționale.

În cazul demarării și promovării reformării sectorului forestier cu respectarea foarte clară:

- a etapelor,
- pregătirii cadrelor, mai ales a viitorilor manageri, care vor prelua conducerea sectoarelor și domeniilor,
- instituirea unor mecanisme eficiente financiare și manageriale de promovare a priorităților naționale;

se poate de asigurat impulsionearea activităților cu caracter silvic, inclusiv:

1. va fi posibil de diversificat piața produselor forestiere, mai ales a celor de importanță strategică, a serviciilor ecosistemice de influență asupra stării resurselor funciare, climei locale, de conservare a genofondului și ecofondului, precum și pentru rezolvarea celor de securitate energetică prin crearea de plantații energetice.
2. se vor crea mecanisme și condiții pentru promovarea cadrelor silvice competente.
3. va crește prestigiul profesiei de silvicultor.
4. va spori ponderea sectorului forestier în dezvoltarea locală și în PIB național.
5. vor fi sporite suprafețele cu vegetație forestieră prin ce se va spori contribuția la echilibrul ecologic și atenuarea/adaptarea la schimbările climatice.
6. se va institui un cadru instituțional capabil să facă față riscurilor și provocărilor;
7. posibilitatea redistribuirii surselor financiare din zonele cu grad înalt de împădurire și productivitate înaltă în zonele slab împădurite și de productivitate redusă;
8. stabilirea unui singur preț pe întreg teritoriul republicii la producția lemnoasă și nelemnoasă.

V. Avantajele reformării din întreprinderi de stat subordonate în Instituții Publice ca subdiviziuni teritoriale.

Agenția "Moldsilva" domină sectorul forestier național. Ea este cel mai mare gestionar de păduri, furnizor dominant al lemnului de foc și de lucru, principalul angajator și beneficiar al serviciilor contractate în sectorul forestier.

Evoluțiile politice și economice recente din Republica Moldova sînt orientate spre reforme instituționale la toate nivelurile administrației centrale, inclusiv în contextul implementării Legii nr. 136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, Hotărîrii Parlamentului RM nr. 189 din 21 iulie 2017 privind aprobarea Listei ministerelor, Planului de acțiuni pe anii 2016-2018 privind implementarea Strategiei privind reforma APC pe anii 2016-2020, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1351 din 15.12.2016.

Guvernul Republicii Moldova a pus accent și pe importanța restructurării, inclusiv a sectorului forestier.

Unul din domeniile aprobate de actele legislative și normative, inclusiv Strategia stipulată mai sus este responsabilizarea administrației publice prin consolidarea responsabilităților autorităților administrative, ale instituțiilor publice și ale întreprinderilor de stat, pentru a îmbunătăți gestionarea acestora, și asigurarea prestării celor mai bune servicii publice, îmbunătățirea condițiilor mediului ambiant, precum și la satisfacerea unor cerințe ale economiei naționale și populației.

Necesitatea unei separări clare a rolului de reglementare de cel de gestionare în cadrul diferitor instituții publice, necesitatea unei gestionări mai transparente, eficace și eficiente a pădurilor de stat și comunale și/sau a pădurilor private, dar și o implicare a sectorului privat în folosirea și conservarea resurselor forestiere sînt principalele argumente pentru adoptarea unei strategii cuprinzătoare pentru reforma instituțională a sectorului fondului forestier.

În acest context, este important ca instituțional Agenția "Moldsilva" să fie în stare să presteze serviciile de care are nevoie societatea. Pentru aceasta, Agenția "Moldsilva" în viitor are nevoie să-și păstreze calitatea sa de entitate publică autonomă, să-și restructureze unitățile sale funcționale și să întreprindă reforme fundamentale axate pe buna guvernare, implementarea unor sisteme financiare și bugetare durabile, procese mai transparente de afaceri, identifice și să dezvolte eficiența în întreaga organizație. Doar în acest mod mecanismele organizaționale va deveni durabile și vor da rezultatele așteptate de Guvern și societate, și doar astfel pădurile vor fi în stare să furnizeze serviciile de mediu și beneficiile multiple în afară de furnizarea lemnului.

În această ordine de idei se poziționează și Banca Mondială, care a confirmat necesitatea elaborării și implementării Strategiei naționale pentru reforma instituțională a sectorului forestier din RM, precum și necesitatea întrunirii unui consens între principalii actori din domeniul utilizării și conservării resurselor naturale / forestiere.

Cadrul legal.

Legea fundamentală care guvernează activitatea în silvicultură este Codul Silvic. Avînd în vedere modificările majore produse în țara noastră, nevoia unor noi instrumente pentru protejarea și gestionarea durabilă a fondurilor forestier și cinegetic, precum și în scopul armonizării legislației forestiere cu legislația europeană este necesar cît mai urgent de elaborat și aprobat noul cod silvic care ar face față tuturor provocărilor actuale. În același context este necesară modificarea și completarea legislației subsecvente Codului Silvic, respectiv a ansamblului de regulamente, norme și instrucțiuni care reglementează în detaliu regimul silvic.

Cadrul economico-financiar.

Finanțarea instituției publice silvice se va realiza preponderent prin autofinanțarea, precum și sub formă de subvenționare - prin virarea de subvenții de la bugetul de stat, sau de la bugetul unui fond special în vederea executării comenzi de stat și/sau programelor naționale.

Ariile Naturale Protejate al Republicii Moldova din cadrul Fondului Forestier de Stat

Suprafața ariilor protejate, pînă la luarea sub protecție a zonelor umede de importanță internațională reprezenta: 66 476,6 ha sau 1,96% (inclusiv fără Grădina Botanică - 105 ha, cu Parcul de cultură și odihnă „Valea Morilor” - 113,9 ha și peștera „Surprizelor” - 0,4 ha). Ultimele modificări în Legea Fondului Ariilor Naturale Protejate au fost operate începînd cu anul 2005, unde prin Lege a fost exclusă Grădina Botanică cu suprafața 105 ha din FANPS. Ulterior prin Legea nr. 244 din 20.10.2005 a fost inclusă Peștera Surprizelor cu suprafața 0,4147 ha în FANPS. Cea mai mare extindere a FANPS a fost efectuată în anul 2006 cînd prin Legea nr. 354 au fost incluse în FANPS Zone umede de importanță internațională cu suprafața 94 705,5 ha, (în special, lacurile Prutului de Jos, Nistrul de Jos (raioanele Căușeni, Ștefan Vodă) și Unguri-Holoșnița (raioanele Ocnița, Dondușeni, Soroca), fapt prin care a fost mărit procentul ariilor naturale protejate pînă la 4,64 %, iar după crearea în 2013 a Parcului Național Orhei - 5,61 %. Starea ariilor protejate este supusă unui risc sporit, cauzat în primul rînd de problemele cu care se confruntă sistemul actual de gestionare, și anume: divizarea neclară a responsabilităților între diferite autorități și cooperarea slabă între acestea, personalul limitat și slab instruit, constrîngeri bugetare ce țin de finanțarea ariilor protejate. Toate aceste bariere nu permit respectarea regimului de protecție în ariile protejate.

Conservarea obiectelor regnului animal și vegetal, a ecosistemelor naturale, fiind de importanță internațională, ține de implementarea unui șir de Directive ale Uniunii Europene și a 18 Convenții internaționale, la care Republica Moldova este parte.

Rezervația Naturală „Prutul de Jos”

a fost creată în anul 1991 la 23 aprilie prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 209, pe o suprafață de 1755,4 ha. Este situată în partea de sud-vest a Republicii Moldova, de-a lungul cursului inferior al râului Prut, ultimul mare afluent al Dunării. Este amplasată între localitățile Slobozia Mare și Văleni. La 20 km spre Nord se află lacul Manta, iar 25 km la Sud lacul Brateș (România).

Scopul creării: protecția, păstrarea și studierea ecosistemului de baltă și luncă inundabilă și crearea condițiilor favorabile pentru reproducerea speciilor rare, a celor pe cale de dispariție și a altor specii de plante și animale.

Suprafața totală - 1755,4 ha, dintre care:

- pășuni - 124 ha;
- păduri - 366 ha;
- luncă inundabilă - 610 ha;
- alunecări de teren - 4,4 ha;
- alte terenuri - 23 ha.

Diversitatea specifică vegetală este constituită din: - 310 specii de plante vasculare.

Fauna de mamifere cuprinde 40 specii sau 54% din numărul de specii de mamifere din RM.

Rezervația Naturală „Prutul de Jos”

Zona umedă asigură habitatul speciilor de reptile (7 specii) și amfibieni (27 specii).

Structura fondului forestier gestionat: Ca urmare a unui număr redus de specii iubitoare de apă care își suprapun arealurile de răspândire datorită condițiilor ecologice relativ omogene din cuprinsul rezervației, unicul tip de pădure, care face parte dintr-o formațiune forestieră și sunt - sălcetele pure.

În structura sa actuală, după caracterul tipului de pădure, fondul forestier se prezintă astfel:

- sălcete pure natural fundamentale de productivitate mijlocie - 340,2ha (99%);
- sălcete pure subproductive - 4,6ha (1%).
- de aici rezultă total terenuri cu pădure - 344,8ha, ceea ce reprezintă 66% din terenurile acoperite cu vegetație forestieră.
- Răchităriile - 168,3ha (32%); împăduriri - 9,1ha (2%).

Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”

a fost constituită în anul 1993 prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 409 din 2 iulie. Scopul principal - păstrarea celor mai reprezentative păduri de luncă și conservarea unor specii și comunități de plante și animale rare, restabilirea biodiversității celor mai caracteristice fitocenoze. Este cea mai bătrână pădure din ținut și una din cele mai vechi păduri de luncă din Europa.

Suprafața totală - 5921 ha. Suprafața acoperită cu păduri constituie 5282 ha.

Rezervația este situată în zona localităților:

Cobani, Balatina, Bisericani, Cuhnești, Moara Domnească din raionul Glodeni și Chetriș, Călinelști, Hâncești, Drujineni și Pruteni din raionul Fălești. Din punct de vedere geografic, rezervația este așezată în lunca inundabilă a Prutului, între râul Prut și Camenca.

Rezervația naturală „Pădurea Domnească” reprezintă un tezaur național, care urmează să fie îmbogățit, valorificat și extins în tot arealul Prutului de Mijloc.

În anul 2005, în baza unui acord interstatal dintre conducerea Republicii Moldova și cea a Republicii Polone, s-a convenit de a reaclimatiza zimbrul în Republica Moldova. Drept urmare, în data de 19 august 2005 în rezervația naturală „Pădurea

Domnească” au fost aduși 3 zimbri (un mascul și două femele) din 2 rezervații diferite din Polonia. Spre sfârșitul anului 2013, populația de zimbri din rezervația Pădurea Domnească a ajuns în număr de șase. În rezervație zimbrii sunt ținuti într-un țarc cu o suprafață de 32 de hectare, care poate găzdui până la 18 exemplare.

În 2010 era singurul loc unde nu a fost scoasă sârma ghimpată de pe Prut, de la frontiera moldo-română.

Structura fondului forestier gestionat

Compoziția arboretelor după specii:

- Stejar pedunculat - 30 %
- Plop alb - 22 %
- Jugastru - 12 %
- Salcâm - 8 %
- Salcie - 6 %
- Frasin - 4 %
- Arțar american - 3 %
- Diverse tari - 11 %
- Diverse moi - 4 %

Rezervația Naturală „Codrii”

În urma inițiativei membrilor Comitetului de Protecție a naturii, E. Miller, N. Zubovschi și N. Frolov, în anul 1926 au fost înaintate spre rezervare 13 sectoare prețioase de pădure, unde era inclus și masivul forestier Lozova-Căpriana, iar în 1928 numărul acestora a ajuns la 53, arii naturale considerate importante din punct de vedere botanic, zoologic, geologic, estetic și istoric. La 27 septembrie 1971 a fost creată prima rezervație silvică de stat „Codrii” cu o zonă strict protejată, în scopul conservării celor mai reprezentative sectoare de pădure tipice zonei Podișului Central Moldovenesc.

Rezervația Naturală „Codrii”, amplasată în regiunea centrală, partea vestică a Podișului Central Moldovenesc, care prezintă un nucleu al Codrilor. Rezervația este divizată în două părți de drumul național Chișinău-Leușeni. Este locul de unde își iau începutul culmile ce despart cele trei bazine hidrografice: nord - bazinul râului Bâc, sud-vest - bazinul râului Cogâlnic și sud-est bazinul râului Botna. Administrativ, se află în partea de nord-vest al raionului Strășeni - 99,9% din suprafață (doar 0,1% în raionul Nisporeni), între satele Lozova și Stejăreni din raionul Strășeni, Horodca, Drăgușenii Noi și Ciciuleni din raionul Hîncești, Bursuc și Huzun din raionul Nisporeni. RN „Codrii” este situată la 52 km de orașul Chișinău, între spațiul

Rezervația Naturală „Codrii”

distanței kilometrului 47 și 56 al drumului național Chișinău-Leușeni. Rezervația are următoarele coordonate geografice: latitudine - 47°04' la nord 47°01' la sud și longitudinea: 28°20' la vest și 28°30' la est.

Suprafața fondului forestier gestionat.

Rezervația Naturală „Codrii” dispune de o suprafață de păduri de 5171 ha. Suprafața acoperită cu păduri constituie 5040 ha, inclusiv culturi silvice 178 ha. Culturi silvice până la realizarea stării de masiv 78 ha.

Compoziția arboretului după specii:

- Stejar pedunculat 8%
- Gorun 24%
- Fag 1%
- Frasin 25%
- Carpen 21%
- Paltin 1%
- Tei 13%
- Diverse tari 6%
- Diverse moi 1%

a fost creată la 12 martie 1992 în scopul conservării, regenerării, redresării ecologice, studierii uneia dintre cele mai pitorești și mai reprezentative ecosisteme ecologice, silvice din zona Codrilor.

Suprafata totala a rezervatiei constituie 5642 ha, din care padurile ocupa 4639 ha. În structura teritorial-administrativă sunt incluse 5387 hectare de arborete naturale, inclusiv formațiuni cu fag (272 ha), frasin (1163 ha), gorun și stejar pedunculat (1039 ha), tei (169 ha), alte specii (169 ha).

Suprafața acoperită cu păduri constituie 183 ha, inclusiv pământ arabil (7 ha), livezi (8 ha), plantații multianuale (13 ha), pășuni (21 ha), mlaștini (7 ha), iazuri (24 ha), construcții capitale (15 ha), terenuri neproductive (35 ha).

Cele mai răspândite specii de plante arboricole sunt: gorunul - ocupă circa 31 % din suprafața împădurită, frasinul - cca 21 %, carpenul - cca 19 %. Deși are o pondere de numai 5%, fagul este cel mai răspândit anume în această rezervație, comparativ cu restul teritoriu al țării. R.N. "Plaiul Fagului", care este situată în partea de nord-vest a Podișului Central al Codrilor. Este amplasată la circa 70 km

Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”

nord-vest de municipiul Chișinău și la 1 km sud-vest de comuna Bahmut, raionul Ungheni.

Administrativ, fondul forestier al R.N. „Plaiul Fagului” se află în raza teritorială a 3 raioane:

Ungheni - 5179,5 ha;

Nisporeni - 344,5 ha;

Călărași - 28,0 ha.

R.N. „Plaiul Fagului” este situată în raza localităților: Rădenii Vechi, Bumbăta, Bahmut, Temeleuți și Milești. FLORA include 909 de specii, inclusiv 645 de specii de plante vasculare, 151 de specii de ciuperci, 48 de specii de licheni, 65 de specii de muschi.

Plante unice. Din cele 270 de specii de plante, considerate ca rare pentru flora Republicii Moldova, 82 au fost identificate în rezervatie, dintre care *Dryopteris austriaca*, *Lunaria rediviva*, *Orthilia secunda*, *Pyrola rotundifolia*, *Padus avium* și *Telekia speciosa* sunt cunoscute numai pe teritoriul rezervației.

Omul și pădurea

Fauna: Precum menționa D. Cantemir, pe aceste meleaguri viețuiau cerbi, urși, reni, jderi, lupi, mistreți... Extinderea suprafețelor arabile a contribuit considerabil la micșorarea spațiului împădurit, la reducerea numerică a plantelor și animalelor. Vînatul necontrolat a condiționat dispariția ursului, cerbului, râsului, lupului, cocoșului-de-mesteacăn etc.

La etapa actuală în rezervație sunt înregistrate: 42 de specii de mamifere, circa 140 de specii de păsări, 7 specii de reptile, 8 specii de amfibii. Recent, fauna rezervației a fost îmbogățită cu cerbul nobil, cerbul-cu-pete și cerbul lopătar. Efectivul numeric al vertebratelor e depășit substanțial de efectivul numeric al insectelor.

Formațiunile vegetale sunt prezentate prin păduri de tipul celor central-europene, în care s-au păstrat arboretele de proveniență naturală cu fag, gorun, tei, carpen, stejar pedunculat. Formațiunile cu fag ating vârsta de până la 150 de ani, cu o înălțime de până la 40 m, cu un diametru al tulpinii de peste 100 cm. Fagul crește în amestec cu carpenul și gorunul. Aceste păduri se întalnesc pe altitudini mai sus de 200 m.

Au fost evidențiate și descrise 6 tipuri de pădure:
cu fag, edificator fagul european (*Fagus sylvatica*);
cu fag și gorun;
cu gorun și carpen;
cu gorun și tei+frasin, edificator - gorunul (*Quercus petraea*);
cu stejar pedunculat și artar+carpen;
cu stejar pedunculat, plop și salcie, edificator - stejarul pedunculat (*Quercus robur*).

Pe suprafețele mai înalte se întâlnește vegetația ierboasă mezofită cu elemente de stepă, iar pe sectoarele mai joase a versanților și în văi - vegetație de luncă, palustră și acvatică.

PROBLEME ACTUALE ALE SILVICULTURII REPUBLICII MOLDOVA

- *Pădurea viitorului și formarea conștiinței forestiere*
„... pădurile contribuie efectiv la dezvoltarea durabilă, prin asigurarea bunăstării umane, a unui mediu sănătos și a dezvoltării economice, în Europa și în întreaga lume.”
(Procesul Forest Europe - MCPFE)

Este evident că de peste o jumătate de secol planeta noastră se confruntă cu o modificare dramatică a condițiilor de mediu, provocată de o multitudine de cauze naturale, mai ales antropice, care au dus la apariția unor procese negative, cu efecte determinante asupra intensificării schimbărilor climatice, legate de mărirea suprafețelor despădurite, de reducerea biodiversității, de degradarea solurilor și apariția proceselor de deșertificare, de diminuarea resurselor. În acest context, pădurile joacă un rol important, nu doar pentru captarea dioxidului de carbon, ci și prin producția de biomasă și prin potențialul pe care îl au în domeniul energiilor regenerabile. Ele au importanță deosebită și din punct de vedere social și cultural: sunt atractive pentru populația rurală și urbană, permit desfășurarea de activități recreative sau benefice pentru sănătate și reprezintă un patrimoniu cultural important. În Republica Moldova, condițiile climatice și de relief au favorizat, în decursul timpului, realizarea unor resurse forestiere de mare diversitate și valoare. În ultimele două secole aceste resurse au înregistrat atât o scădere substanțială a suprafețelor acoperite cu păduri, cât și o diminuare semnificativă a capacității lor funcționale. Efectele modificării condițiilor de mediu, produse și de manifestarea tot mai accentuată a procesului schimbărilor climatice, încep să fie din ce în ce mai vizibile și în ecosistemele forestiere din Republica Moldova. Ele vor fi amplificate

mai ales de faptul că în prezent aceste ecosisteme reprezintă 13,6 % din suprafața țării, valoare inferioară procentului considerat optim de împădurire (35-40%) și cu mult sub cel actual de împădurire al Uniunii Europene (33% - calculat în raport cu suprafața pădurilor și a altor terenuri cu vegetație forestieră) sau al unor țări europene cu condiții naturale asemănătoare cu ale țării noastre. Procentul de împădurire existent indică faptul că Republica Moldova este o țară săracă în păduri, cu un grad de vulnerabilitate ridicat la hazarde hidrologice, geomorfologice, climatice și antropice, concretizate, în principal, în inundații, alunecări de teren, eroziuni și secete severe.

Cu toate acestea, o analiză, în dinamică, a unor indicatori relevanți privind modul de gospodărire (suprafața fondului forestier, evoluția compoziției pădurilor, cuantumul suprafețelor parcurse cu lucrări de îngrijire și conducere, aplicarea tratamentelor, mărimea volumului posibil de recoltat, mărimea suprafeței împădurite etc.) reliefează cu pregnanță aspecte îngrijorătoare, referitoare la influențele acestuia asupra viitoarei structuri și calități a resurselor forestiere și implicit asupra valorificării durabile a acestora. În caracterizarea și valorificarea resurselor de lemn, ca modalitate de apreciere a modului de gospodărire a pădurilor, pe lângă cele furnizate de rapoartele experților străini cât și a celor naționali sunt necesare și alte informații referitoare, cu precădere, la elaborarea și aplicarea amenajamentelor silvice, la calitatea lucrărilor executate și la implicațiile acestora asupra viitorului pădurilor țării. Printre cauzele care au condus la această stare și au acționat cu precădere în ultimul deceniu, amintim în acest context pe cele legate de: - fărâmițarea, ca efect al defrișărilor masive de păduri pentru necesitățile agricole (Pădurile din luncile râurilor Nistru și Prut, Zona de Nord și Centru al Țării), fiind astfel dificil dacă nu imposibil de asigurat o gestionare durabilă a acestuia în condiții economice precare și a lipsei conștiinței forestiere a populației; - scăderea considerabilă a calității actului silvicultural, inclusiv al celui legat de „exploatarea lemnului”, fenomen accentuat și de o pregătire profesională precară a unei părți semnificative a personalului silvic angajat în ultimii 30 de ani; - neaplicarea la parametri calitativi și cantitativi a prevederilor, de altfel obligatorii, din amenajamentele silvice; - diminuarea dramatică, prin nerespectarea prevederilor amenajamentelor, a suprafețelor „parcurse” cu lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor; - reducerea ponderii regenerărilor naturale ca urmare a nerespectării cerințelor tehnice ale tratamentelor silviculturale, cu urmări grave în realizarea unor structuri stabile pentru arboretele rezultate; - inexistența unui sistem de control profesional și eficient al elaborării și aplicării amenajamentelor silvice; - utilizarea unor tehnologii de exploatare inadecvate; - birocratizarea excesivă a administrației silvice în defavoarea bugetului de timp alocat execuției în teren a lucrărilor silviculturale; - lipsa unor preocupări coerente pentru accesibilizarea fondului forestier, în condițiile în care rețelele de drumuri forestiere din Republica Moldova nu există, fapt ce determină constrângeri majore în gestionarea pădurilor și presiuni asupra pădurilor situate în zone accesibile.

La toate acestea se adaugă și influențele negative ale unor factori din afara sectorului forestier determinate, în principal, de: - o legislație excesivă, inconsecventă și incoerentă a domeniului, cu unele prevederi inaplicabile; - lipsa unui sistem coerent de sprijinire, sub raport tehnic și financiar, a proprietarilor de păduri; - implicarea frecventă a factorului politic în angajarea și promovarea personalului silvic care administrează fondul forestier proprietate publică pe alte criterii decât cele profesionale și morale, sursă generatoare de numeroase acte de corupție cu evidente efecte negative asupra stării pădurilor; - existența unui fenomen îngrijorător manifestat prin extragerea, în mod ilegal, a unui volum semnificativ de lemn din păduri, cu efect de destructurare majoră a acestora.

Deși Republica Moldova este o țară cu resurse forestiere reduse, preocupările în direcția creșterii procentului de împădurire pe seama altor terenuri decât cele forestiere sunt minore. În condițiile în care există o suprafață de peste trei sute mii de hectare de terenuri agricole degradate, din care cel puțin 180 mii ha inapte pentru o agricultură rentabilă, cele circa 60 mii de hectare de terenuri degradate împădurite în ultimile două decenii, sunt considerate derizorii. Aceste realizări au loc într-o perioadă în care importante țări din Uniunea Europeană și-au extins semnificativ suprafața pădurilor, prin împăduriri masive în terenuri inapte pentru o utilizare agricolă rentabilă.

O modalitate importantă de creștere a procentului de împădurire o constituie și realizarea de perdele forestiere de protecție - formațiuni vegetale forestiere cu dimensiuni specifice - amplasate atât în scopul protejării unor obiective de efectele negative ale unor factori naturali (climatici, hidrologici sau geomorfologici), cât și în scopul ameliorării condițiilor de mediu și peisajului.

Efectele benefice de necontestat ale perdelelor forestiere de protecție constau, în principal, în îmbunătățirea condițiilor microclimatice (realizată prin micșorarea amplitudinii temperaturii diurne și anuale a aerului, reducerea vitezei vântului, reținerea zăpezii, sporirea umidității aerului, reducerea evapo-transpirației), în îmbunătățirea condițiilor de creștere și dezvoltare a culturilor agricole limitrofe (concretizată în sporuri echivalente cu mărirea suprafeței de cultură cu cca 10-20%), în creșterea condițiilor de fertilitate și de conservare a solului (prin reducerea eroziunii și a scurgerilor de apă pe pante, reducerea deflației, sporirea umidității solului, îmbogățirea solului în humus și alte substanțe nutritive), în protecția obiectivelor economico-sociale, în ocrotirea și ameliorarea biodiversității zonale, în reducerea poluării chimice și sonice, în majorarea stocului de carbon fixat și diminuarea celui din atmosferă, în reconstrucția și/sau îmbunătățirea peisajului și nu în ultimul rând în influența benefică (directă sau indirectă) asupra sănătății oamenilor. Având în vedere aceste efecte benefice, era de așteptat ca preocupările de realizare a acestora să se concretizeze în importante suprafețe de teren acoperite cu perdele forestiere de protecție.

În Republica Moldova rețeaua de perdele forestiere este insuficient dezvoltată în zona de Nord și Centru al țării mai bine stau lucrurile în zona de Sud, suprafața actuală a rețelei de fîșii de protecție este de aproximativ 30,7 mii hectare, pentru crearea unei rețele eficiente pe întreg teritoriu țării ar trebui înființate suplimentar încă 50 mii hectare.

Dacă o entitate decizională ar fi dispusă să se aplece cu seriozitate asupra acestui domeniu, va trebui să ia în considerare factorii care generează dificultăți majore în realizarea sistemului național al perdelelor forestiere de protecție. Un inventar sumar al acestora ar evidenția: - o slabă voință politică demonstrată prin declarații formale cu iz electoral ale autorităților și prin ignorarea prevederilor actelor normative de profil aflate în vigoare; - existența unor dificultăți birocratice în obținerea terenurilor aferente rețelelor de perdele legate de identificarea proprietarilor, de cadastrarea terenurilor, de asigurare a mijloacelor financiare necesare înființării; - neimplicarea, la nivel central și local, în realizarea rețelelor de perdele a autorităților coordonatoare ale principalelor sectoare beneficiare (agricultură, transporturi și telecomunicații, protecția mediului și administrație publică).

Anvergura și complexitatea lucrărilor de înființare și gestionare a sistemului național de perdele forestiere impun o organizare adecvată, caracterizată prin structuri de profil centrale și teritoriale (un exemplu de urmat este cel din perioada 1948-1989 - înființarea a 30,7 mii ha de perdele), prin asigurarea, sub raport cantitativ și calitativ, a materialului de plantare în funcție de ariditatea climatului și de bonitatea solurilor zonale și prin asigurarea necesarului de utilaje performante pentru mecanizarea lucrărilor de plantare și întreținere.

Odată cu aceasta s-a înregistrat și un interes extrem de redus în ceea ce privește mentenanța sistemelor hidrotehnice existente, proces accentuat de divizarea proprietății terenurilor pe care sunt amplasate aceste lucrări. În paralel cu această scădere a interesului autorităților pentru amenajarea bazinelor hidrografice torențiale, se semnalează și o scădere a calității puținelor lucrări executate. O gestionare durabilă a pădurilor prin practici adecvate, prin menținerea și consolidarea biodiversității forestiere, va contribui esențial la reușita adaptării pădurilor la schimbările climatice, la consolidarea sănătății, rezistenței și rezilienței pădurilor, deziderate ce reprezintă condiții prealabile pentru menținerea potențialului de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și pentru asigurarea îndeplinirii în mod optim a serviciilor ecosistemice multiple.

În stabilirea măsurilor ce se impun, trebuie avut în vedere faptul că funcționalitatea și starea pădurilor este rezultatul interacțiunilor multiple și cumulate a diferiților factori naturali și antropici și depind semnificativ de modul de aplicare a unui sistem de management adaptativ și durabil, astfel încât acestea să-și poată îndeplini

funcțiile și servicii ecosistemice specifice. În inventarul acestor măsuri, prioritare sunt cele care vizează consolidarea cadrului instituțional și de reglementare care să permită dezvoltarea durabilă a sectorului forestier într-un mediu transparent și predictibil, în care politicile publice să corespundă necesităților acestui sector. În această direcție, considerăm necesar a se acționa cu hotărâre pentru: - elaborarea unei strategii naționale pentru domeniul forestier care să includă obiectivele majore, armonizate cu cele prevăzute în strategia similară a Uniunii Europene, referitoare la adaptarea pădurilor la impactul schimbărilor climatice, la diferite hazarde naturale și la conservarea biodiversității celui mai valoros patrimoniu natural forestier din zona temperată a continentului.

Spre deosebire de numeroasele strategii elaborate în ultimele trei decenii, care nu au fost urmate de programe de aplicare și au rămas doar cu valoare istorică, va trebui ca implementarea acestora să fie monitorizată atent sub aspectul asigurării resurselor umane, materiale și financiare, al respectării termenelor asumate, al obiectivelor și al acțiunilor strategice incluse; - elaborarea și promovarea prin lege a unui program național de majorare a suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră prin împădurirea majorității terenurilor inapte pentru o agricultură eficientă, într-un ritm anual de cel puțin 10 000 ha pe an, astfel ca până în anul 2030, procentul de împădurire al țării să crească până la 15 la sută, cu accent deosebit pe o creștere semnificativă a acestuia în zonele din sudul ale Republicii Moldova.

Un loc important în acest program va trebui să fie ocupat de realizarea și gestionarea durabilă a sistemului național al perdelelor forestiere de protecție; - elaborarea unui program de sprijin, sub formă de asistență tehnică, materială și financiară, al proprietarilor de păduri private, care să asigure creșterea competitivității economice a structurilor de administrare a acestor păduri; - realizarea unor programe naționale de educație adresate tuturor segmentelor societății, care să conducă, în timp, la conștientizarea în rândul populației - inclusiv în rândul clasei politice și al guvernanților - a importanței pădurilor în existența poporului Republicii Moldova.

Din setul de măsuri menite să îmbunătățească modul de gospodărire a pădurilor, evidențiem, în acest context, pe cele referitoare la: - elaborarea unui nou sistem informațional în silvicultură, cu o componentă informatică predominantă, care să permită obținerea - în mod unitar, cu promptitudine și în dinamică - a unor indicatori privind caracteristicile de bază ale fondului forestier, intervențiile silviculturale aplicate, concordanța acestora cu prevederile amenajamentelor; precum și efectele lor asupra structurii, calității și funcționalității pădurilor; sistemul rezultat va include indicatorii de gestionare durabilă promovați în silvicultura europeană, va evidenția calitatea măsurilor de gospodărire aplicate și va permite adoptarea unor decizii adecvate de corectare a deficiențelor constatate; - dezvoltarea suportului tehnic aferent modului de gospodărire a pădurilor prin adoptarea ghidurilor

de bune practici și a regulamentelor și elaborarea pe aceste baze a unui nou set de norme tehnice pentru silvicultură; - realizarea unui sistem de control obiectiv, real și performant, al modului de elaborare a amenajamentelor și de aplicare a prevederilor acestora, ca modalitate eficientă și certă de stopare a neajunsurilor înregistrate azi în gestionarea pădurilor țării; - reaşezarea silviculturii pe baze științifice prin reducerea decalajului existent între practica silvică și rezultatele cercetării științifice dobândite în țară și pe plan european; - încurajarea structurilor de administrare a pădurilor private în accesarea de fonduri existente în cadrul unor programe și proiecte destinate transferului de tehnologie care să asigure gospodărirea acestor păduri în concordanță cu principiile de gestionare durabilă; - debirocratizarea actului de administrare a pădurilor și orientarea acestuia, cu precădere, în direcția creșterii calității lucrărilor silviculturale executate în pădurile Republicii Moldova; - selectarea personalului de conducere și execuție aferent administrării fondului forestier național pe criterii exclusiv profesionale și morale; - simplificarea multiplelor sisteme de urmărire și control al circulației materialului lemnos și introducerea unui sistem eficient drastic de sancționare exemplară a personalului silvic implicat în acte de corupție.

Conștienți de gravitatea problemelor sumar prezentate în acest context, ne asumăm răspunderea de a afirma cu tărie că este timpul să se schimbe în mod profund atitudinea tuturor factorilor responsabili față de acest domeniu, prin promovarea unor acțiuni concrete în direcția îmbunătățirii actualului mod de gestionare a pădurilor. Desigur, strategiile de dezvoltare sunt necesare și au importanța lor în asigurarea unei dezvoltări armonioase a sectorului silvic, dar, singure, ele nu vor rezolva problemele mari de astăzi și mai ales cele de mâine ale silviculturii moldovenești. Pentru a clădi pădurea viitorului sunt necesare, pe lângă voința întregii clase politice, și alocări de resurse materiale, umane și financiare în direcția revigorării preocupărilor pentru împăduriri, reîmpăduriri și refaceri de arborete, pentru conservarea biodiversității și pentru adaptarea pădurilor la schimbările climatice, concomitent cu creșterea rolului pe care îl au în atenuarea acestui proces.

Corpul silvic are astăzi, mai mult ca oricând, obligația de a se alătura acestui efort și de a oferi guvernanților suportul științific și tehnic concretizat în proiecte viabile pentru pădurile și silvicultura din Republica Moldova. Și încă nu va fi suficient. Cea mai mare provocare a poporului rămâne, însă, formarea conștiinței forestiere - acea convingere intimă despre necesitatea existenței pădurii din care să rezulte interesul pentru apărarea și îngrijirea ei - începând cu clasa politică și terminând cu cei mai îndepărtați locuitori ai spațiului rural moldovenesc.

